ISSN 2221-1217

ФІЗИЧНА АКТИВНІСТЬ, ЗДОРОВ'Я І СПОРТ. 2014. №1(15). С. 62-69

PHYSICAL ACTIVITY HEALTH AND SPORT. 2014. №1(15). P. 62-69

• *ПІДГОТОВКА КАДРІВ З ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, СПОРТУ, ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ*

• *STATE PREPARATION IN THE BRANCH OF PHYSICAL TRAINING, SPORTS AND HUMAN HEALTH*

УДК 796.035.011.4

ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІТНЕС І РЕКРЕАЦІЯ»

Ольга ЖДАНОВА, Мирослава ДАНИЛЕВИЧ, Ірина ГРИБОВСЬКА, Любов ЧЕХОВСЬКА

Львівський державний університет фізичної культури, Львів, Україна

Анотація. У статті подано інформацію щодо необхідності підготовки кваліфікованих кадрів і спеціальності «фітнес і рекреація». Доведено, що їхня відсутність гальмує процес розвитку галузі.

Мета дослідження – обґрунтувати зміст підготовки магістрів зі спеціальності «фітнес і рекреація».

Сформовано освітньо-кваліфікаційну характеристику, освітньо-професійну програму та засоби діагностики якості вищої освіти магістра спеціальності «фітнес і рекреація». Розроблено на запропоновано навчальний план підготовки магістрів зазначеної спеціальності. Отримано ліцензію на підготовку магістрів спеціальності «фітнес і рекреація».

Ключові слова: магістри, підготовка, фітнес, рекреація.

Постановка проблеми. З розвитком фітнес-індустрії дедалі актуальнішим стає питання підготовки кваліфікованих кадрів, які володіють необхідними знаннями. Фахівці повинні мати управлінські знання, навички організації та проведення фізкультурно-оздоровчої та рекреаційної роботи з різними верствами населення: від забезпечення активного відпочинку, розваги та відновлення, до поліпшення функціонального стану організму, що в соціальному аспекті сприяє підвищенню оздоровчого потенціалу усього населення. Наявність соціального запиту на оздоровчі послуги обумовлює розвиток індустрії названого спрямування [5, 9, 14].

Розширення інфраструктури туристсько-рекреаційної зони Карпатського регіону обумовлює додаткові перспективи розвитку в ньому фітнесу і фізичної рекреації. Стрімке зростання кількості оздоровчо-рекреаційних баз, фітнес-центрів, відпочинкових комплексів, які сьогодні відкриваються в області, створюють робочі місця для фахівців із фітнесу і рекреації. Разом з тим практика свідчить, що посади інструкторів і тренерів нерідко займають люди без спеціальної освіти, які у найкращому разі, пройшли навчання на експрес-курсах, організованих при фітнес-клубах або взагалі займалися самоосвітою, беручи інформацію з Інтернету та популярних видань. Серед дипломованих фізкультурних кадрів більшість мають кваліфікацію вчителів фізичної культури або тренерів із виду спорту [11].

У нормативно-правових документах останніх років, що регулюють розвиток сфери фізичного виховання, спорту й охорони здоров'я в Україні, зокрема в Концепції Загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 роки, Концепції Загальнодержавної програми «Здоров'я 2020: український вимір» на 2012–2020 роки, наголошується на важливості підготовки фахівців нової генерації [2, 3, 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Удосконалення системи фізкультурної освіти в Україні призвело до появи 2008 року в переліку спеціальностей напрямку підготовки «Здоров'я людини» нової спеціальності «фітнес і рекреація». На сьогодні підготовка фахівців даної спеціальності ведеться в Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича та інших вищих навчальних закладах (ВНЗ).

Проте випускники названих ВНЗ не спроможні повною мірою задовольнити попит,

© Жданова О., Данилевич М., Грибовська І., Чеховська Л., 2014

який існує на кадри з рекреаційно-оздоровчою підготовкою в інших регіонах країни. Тому відсутність кваліфікованих фахівців гальмує процес розвитку цієї галузі [2, 13].

Зважаючи на викладене, існує потреба в забезпеченні Західного регіону України, зокрема Львівської області та сусідніх областей, фахівцями з фітнесу й рекреації, що є вкрай важливим для пропаганди здорового способу життя, профілактики захворювань, підвищення рівня рухової активності різних верств населення. Назріла потреба підготовки фахівців, здатних задовольнити попит суспільства у здорових і працездатних громадянах [12].

На жаль, у вищих ВНЗ Західного регіону України проводиться підготовка недостатньої кількості фахівців із фітнесу і рекреації, хоча потреба в таких спеціалістах є очевидною і вкрай нагальною.

Мета дослідження – обгрунтувати зміст підготовки магістрів зі спеціальності «фітнес і рекреація».

Об'єкт дослідження – система підготовки фахівців для сфери фізичного виховання і спорту.

Предмет дослідження – науково-методичні засади планування підготовки магістрів за спеціальністю «фітнес і рекреація».

Завдання дослідження:

1. Сформувати освітньо-кваліфікаційну характеристику магістра зазначеної спеціальності.

2. Скласти освітньо-професійну програму їхньої підготовки та засоби діагностики якості вищої освіти.

3. Розробити й запропонувати проект навчального плану підготовки магістрів зі спеціальності «фітнес і рекреація» у Львівському державному університеті фізичної культури (ЛДУФК).

Методи дослідження: аналіз та узагальнення літературних джерел; документальний метод (нормативно-правові документи), методи узагальнення та абстрагування, системний аналіз.

Отримані результати. Для виконання дослідницьких завдань вивчалися галузеві стандарти підготовки у фізкультурних навчальних закладах магістрів інших спеціальностей та галузевий стандарт підготовки магістрів спеціальності «туризмознавство», досвід підготовки освітніх стандартів у зарубіжних країнах [1, 4, 6, 10]. Суттеву роль у підготовці пакета документів відіграла участь викладачів кафедри фітнесу і рекреації ЛДУФК у підготовці стандарту вищої освіти з галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» з напряму підготовки 6.010203 «Здоров'я людини».

На навчання зі спеціальності «фітнес і рекреація» прийматимуться студенти-випускники бакалаврату за напрямами підготовка «фізичне виховання» та «здоров'я людини», які мають відповідний рівень базової підготовки для подальшого оволодіння професійно-орієнтованими дисциплінами та формування професійних умінь і навичок, необхідних у подальшій роботі.

Важливою складовою пакета документів, необхідних для отримання ліцензії на підготовку магістрів зі спеціальності 8.01020303 – «фітнес і рекреація», є освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ).

ОКХ магістра є нормативним документом, в якому узагальнюється зміст освіти, тобто відображаються завдання освітньої та професійної підготовки, визначається місце фахівця в структурі господарства держави та вимоги до його компетентності, інших соціально важливих властивостей і якостей. ОКХ встановлює професійне призначення й умови використання випускників вищих навчальних закладів і спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація освітньо-кваліфікаційного рівня магістр у вигляді переліку первинних посад, виробничих функцій та типових завдань діяльності.

Згідно з «Класифікатором професій» [7, 8], зазначений магістр здатний виконувати професійну роботу за такими посадами:

- керівника підрозділів у сфері культури, відпочинку та спорту (1229.6);
- менеджера у сфері культури, відпочинку та спорту (1492);

- професіонала в галузі туризму (2481);
- фахівця з рекреації (2213.2);
- фітнес-тренера (3475);
- викладача вищого навчального закладу (2310.2);
- молодшого наукового співробітника (рекреалогія) (2483.1);
- наукового співробітника (рекреалогія) (2483.1);
- наукового співробітника – консультанта (2483.1);
- фахівця санаторно-курортної справи (2483.2).

Однак у ньому не відображено нових професійних назв робіт, які з'явилися впродовж останніх 10 років у вітчизняній сфері фізичного виховання і спорту. Крім цього, на думку М.В. Дутчака [2], у «Класифікаторі професій» не враховано рекомендації відповідних Європейських організацій щодо гармонізації підходів у різних країнах Європи до систематизації професій зі спортивної діяльності. На основі цього загальні вимоги до якостей випускників спеціальних ВНЗ доцільно реалізувати на основі системи набутих загальнопрофесійних і спеціалізованопрофесійних компетентностей, зміст яких подано в табл. 1.

Таблиця 1

Зміст професійних компетентностей підготовки магістрів зі спеціальності «Фітнес і рекреація»

Професійні компетенції	Зміст
Загальнопрофесійні	базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій; навички використання програмних засобів і навички роботи в комп'ютерних мережах, уміння створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси; базові уявлення про фізіологічні основи розвитку організму різних груп населення; базові уявлення про основи психології здоров'я різних груп населення; уміння вести дискусію й викладати основи фізичної рекреації та фітнесу та ін.
Спеціалізовано-професійні	здатність застосовувати сучасні експериментальні методи діагностики фізичного стану, навички роботи з сучасним спортивним обладнанням; здатність застосовувати основні педагогічні та медико-біологічні методи під час проведення оздоровчих занять (оздоровчого тренування); здатність володіти навичками роботи з комп'ютером і використовувати інформаційні технології для рішення експериментальних і практичних завдань у галузі професійної діяльності та ін.

В ОКХ розкривається зміст умінь, якими повинні володіти випускники спеціальності «фітнес і рекреація», відповідно до встановлених виробничих функцій (дослідницької, проектувальної, організаційної, управлінської, технологічної, контрольної, прогностичної, технічної). Приклад формування дослідницької функції представлено в табл. 2.

Окрім цього, пропонується освітньо-професійна програма (О1111) підготовки магістрів в спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація. Це нормативний документ, в якому встановлено вимоги до змісту, обсягу, рівня освітньої та професійної підготовки фахівців цієї спеціальності. ОПП встановлює нормативний зміст навчання, обсяг умінь та рівень їх засвоєння у процесі підготовки відповідно до вимог ОКХ; перелік навчальних дисциплін підготовки фахівців; форму державної атестації; термін навчання.

В ОПП передбачено такі цикли підготовки:

- гуманітарні та соціально-економічні дисципліни;
- природничо-наукової (фундаментальної) підготовки, що разом з наведеними вище забезпечують відповідний освітньо-кваліфікаційний рівень;
- загальнопрофесійної підготовки;
- професійної та практичної підготовки.

Розподіл змісту ОПП підготовки фахівця та максимальний навчальний час за циклами підготовки, який становить 2160 год (60 кредитів) подано в табл. 3.

Таблиця 2

Виробнича функція, типові завдання діяльності та уміння, якими повинні володіти випускники спеціальності «фітнес і рекреація»

Назва виробничої функції	Назва типового завдання діяльності	Зміст умінь
Дослідницька	Збір, обробка, аналіз і систематизація науково-педагогічної інформації з фітнесу і рекреації	Керуючись принципами організації процесу оздоровчого тренування й навчальною програмою, ураховуючи анатомо-фізіологічні, вікові та індивідуальні особливості й стан здоров'я осіб уміти: - вивчати та аналізувати інформацію, яка стосується стану здоров'я різних груп населення; - проводити співбесіду з рекреантами для визначення його скарг/проблем/ побажань; - проводити педагогічні спостереження та тестування рівня фізичного стану; - аналізувати матеріали обстеження, виділяти основні і другорядні проблеми, розподіляти їх за важливістю і терміновістю розв'язання; здійснювати добір фітнес-програм відповідно до стану здоров'я й рівня функціональної підготовленості та ін.

Таблиця 3

Таблиця розподілу змісту освітньо-професійної програми та максимальний навчальний час за циклами підготовки

Цикли підготовки	Обсяг (год/кредити)
1. Гуманітарні та соціально-економічні дисципліни:	*468 год/13 кредитів:*
1.1.Нормативні навчальні дисципліни	360 год/10 кредитів
1.2.Вибіркові навчальні дисципліни	108 год/3 кредити
2. Дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки:	*522 год/14,5 кредитів:*
2.1.Нормативні навчальні дисципліни	216 год/17 кредитів
2.2.Вибіркові навчальні дисципліни	306 год/8,5 кредитів
3. Дисципліни загальнопрофесійної підготовки:	*846 год/23,5 кредити*
3.1.Нормативні навчальні дисципліни	612 год/17 кредитів
3.2.Вибіркові навчальні дисципліни	23 год/6,5 кредитів
4. Дисципліни професійної та практичної підготовки	*324 год/9кредитів*

В ОКХ визначено нормативні форми державної атестації майбутніх фахівців зі спеціальності фітнес і рекреація:

- державний іспит із «Теорії, методики та організації фітнесу і рекреації»;
- магістерська робота.

Державна атестація повинна проводитися на підставі оцінювання якості засвоєння нормативної та варіативної частин ОПП, рівня здобутих професійних знань, набутих умінь та навичок, ступеня сформованості системи компетентностей магістра, передбачених нормативною та варіативною частинами ОКХ магістра і спеціальності підготовки 8.01020303 – фітнес і рекреація.

Пакет документів планування підготовки зазначених фахівців передбачає розробку «Засобів діагностики якості вищої освіти» – унормовані та регламентовані методики, призначені для кількісного та якісного оцінювання рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійної компетентності осіб, які здобуватимуть освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр» зі спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація.

Метою засобів діагностики є визначення рівня теоретичної та практичної підготовленості випускника до майбутньої професійної діяльності; виявлення відповідності здобутих

знань, набутих умінь і навичок вимогам ОПП і ОКХ; оцінювання рівня сформованості системи компетентностей магістра зі спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація, згідно з метою і завданнями вищої освіти та вимогами ринку праці у визначеній сфері діяльності.

Засоби діагностики якості підготовки магістра повинні забезпечити реалізацію державної політики підвищення якості вищої освіти у галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» та сприяти розширенню академічної автономії вищих навчальних закладів за принципами Болонської декларації.

Оцінювання рівня якості підготовки магістрів повинні здійснювати члени державної екзаменаційної комісії (ДЕК) на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання із використанням форм і методів діагностики, визначених у програмі державного екзамену, затвердженого вченою радою ВНЗ.

Об'єктом оцінювання якості підготовки магістра з фітнесу і рекреації є сукупність здобутих знань, набутих умінь і навичок, сформованої системи професійних компетентностей, відтворених у процесі розв'язання комплексних кваліфікаційних завдань та виконання магістерської роботи.

За результатами успішного складання державного іспиту та захисту дипломної магістерської роботи ДЕК приймає рішення про присвоєння випускникові кваліфікації «магістра з фітнесу і рекреації» спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація, галузі знань 0102 «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини» і про видачу диплому державного зразка.

Висновки:

1.Сформовано освітньо-кваліфікаційну характеристику магістра спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація, яка встановлює професійне призначення й умови використання випускників ВНЗ у вигляді переліку первинних посад, виробничих функцій та типових завдань діяльності.

2. Складено освітньо-професійну програму підготовки магістра спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація, яка встановлює нормативний зміст навчання, обсяг умінь та рівень їх засвоєння у процесі підготовки магістрів зазначеної спеціальності відповідно до вимог ОКХ.

Запропоновано засоби діагностики якості вищої освіти, які дозволяють визначити рівень теоретичної та практичної підготовки випускника для майбутньої професійної діяльності; виявити відповідність здобутих знань, набутих умінь і навичок вимогам ОПП і ОКХ; оцінити рівень сформованості системи компетенцій магістра зі спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація, згідно з метою і завданнями вищої освіти та вимогами ринку праці у визначеній сфері діяльності.

3. Розроблено й затверджено навчальний план підготовки магістрів зі спеціальності 8.01020303 – фітнес і рекреація у ЛДУФК, який розрахований на 60 кредитів відповідно до 4-х циклів навчальних дисциплін вказаних у ОПП підготовки:

- гуманітарні та соціально-економічні дисципліни (468 год);
- дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки (522 год);
- дисципліни загально-професійної підготовки (846 год);
- дисципліни професійної та практичної підготовки (324 год).

Загальна кількість годин у навчальному плані становить 2160. Окрім того, у навчальному плані визначено кількість годин лекцій, семінарських занять, практик, а також форми державної атестації випускників.

Перспективи подальших досліджень полягатимуть у розробці та підготовці пакета документів для акредитації спеціальності «фітнес і рекреація». За умови продовження терміну підготовки магістрів до двох років, що запропоновано в проекті нового Закону «Про вищу освіту», буде внесено зміни до змісту названих вище сформованих документів планування навчального процесу.

Список літератури

1. *Вакарчук І. О.* Методичні рекомендації щодо розробки складових стандартів вищої освіти університету / І. О. Вакарчук. – Л., 2012. – 24 с.

2. *Дутчак М. В.* Класифікація професій у сфері фізичної культури і спорту в Україні: стан і перспективи [Електронний ресурс] / М. В. Дутчак // Спортивна наука України. – 2010. – № 2. – С. 25

3. *Дутчак М. В.* Теоретико-методичні засади формування спорту для всіх в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.02. «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення» / М. В. Дутчак. – К., 2009. – 39 с.

4. Про вищу освіту : Закон України від 17.01.2002 р. № 2984-III.

5. *Зыкова В.* Маркетинговые исследования "Анализ рынка фитнес услуг в Киеве и Украине" [Электронний ресурс] / В. Зыкова. – Режим доступа: http://fair-biz.com/articles/view_article/107

6. Методичні рекомендації з розроблення складових Галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід) / [уклад. : В. Л. Гуло, К. М. Левківський, Л. О. Котоловець, Н. І. Тимошенко, В. П. Погребняк та ін.]. – К. : Міністерство освіти і науки України, Інститут інноваційних технологій і змісту освіти, 2013. – 92 с.

7. Національний класифікатор України: Класифікатор професій ДК 003-10. – К. : Держстандарт України, 2010 від 28.07.2010 № 327.

8. Національний класифікатор України: класифікація видів економічної діяльності ДК 009-10. – К. : Держстандарт України, 2010.

9. Паффенбаргер Р. Здоровый образ жизни / Р. Паффенбаргер, Э. Ольсен. – К. : Олимпийская литература, 1999. – 319 с.

10. Про затвердження Порядку розроблення, затвердження та внесення змін до галузевих стандартів вищої освіти : постанова Кабінету Міністрів Укр від 05 вересня 2012р. № 847

11. Про перелік спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра : постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2010 р. № 787

12. Про заходи щодо пріоритетного розвитку освіти в Україні : Указ Президента України від 30 вересня 2010 р. № 926

13. Фитнес и рекреация: опыт и перспективы подготовки специалистов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http: //chromosome2009.org/fitnes-i-rekreacija-opyt-i-perspektivy-podgotovki-specialistov/

14. Хоули Э. Т. Руководство инструктора оздоровительного фитнеса / Э. Т. Хоули, Б. Д. Френкис. – К. : Олимпийская литература, 2004. – 375 с.

СОДЕРЖАНИЕ ПОДГОТОВКИ МАГИСТРОВ ПО СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ФИТНЕС И РЕКРЕАЦИЯ»

Ольга ЖДАНОВА, Мирослава ДАНИЛЕВИЧ, Ирина ГРИБОВСКАЯ, Любовь Чеховская

Львовский государственный университет физической культуры, Львов, Украина

Аннотация. В статье представлена информация о необходимости подготовки квалифицированных кадров по специальности «фитнес и рекреация». Показано, что их отсутствие тормозит процесс развития отрасли.

Цель исследования – обосновать содержание подготовки магистров по специальности «фитнес и рекреация».

Сформирована образовательно-квалификационная характеристика, образовательно-профессиональная программа и средства диагностики качества высшего образования магистра специальности «фитнес и рекреация». Разработан и предложен учебный план подготовки магистров указанной специальности. Получена лицензия на подготовку магистров специальности «фитнес и рекреация».

Ключевые слова: магистры, подготовка, фитнес и рекреация.

MAINTENANCE PREPARATION OF MASTERS (SPECIALTY "FITNESS AND RECREATION»)

Olga ZHDANOVA, Myroslava DANYLEVYCH, Iryna GRYBOVSKA, Lubov CHEKHOVSKA

Lviv State University of Physical Culture, Lviv, Ukraine

Abstract. The article presents information on the need to train skilled workers in specialty "Fitness and recreation". We prove that their absence hinders the development of the industry.

The aim is to justify the content of training masters in the field "Fitness and recreation". Formed educational qualification characteristics, educational and professional diagnostic tools and software quality assurance masters in "fitness and recreation." Developed and proposed curriculum for masters in this specialty. Obtained a license to train masters in "Fitness and recreation."

Keywords: masters, preparation, fitness, recreation.

References

1. *Vakarchuk I. O.* Metodychni rekomendatsiyi shchodo rozrobky skladovykh standartiv vy-shchoyi osvity universytetu [Guidelines for the development of components of higher education university]. L., 2012. 24 s. *(Ukr.)*
2. *Dutchak M. V.* Klasyfikatsiya profesiy u sferi fizychnoyi kul'tury i sportu v Ukrayini: stan i perspektyvy [Classification of occupations in the field of physical culture and sports in Ukraine] [Electronic resource] // Sportyvna nauka Ukrayiny. 2010. 2. S. 25 *(Ukr.)*
3. *Dutchak M. V.* Teoretyko-metodychni zasady formuvannya sportu dlya vsikh v Ukrayini [Theoretical and methodological principles of formation of sport for everyone in Ukraine] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya d-ra nauk z fiz. vykhovannya i sportu : [spets.] 24.00.02. «Fizychna kul'tura, fizychne vykhovannya riznykh hrup naselennya». K., 2009. 39 c. *(Ukr.)*
4. Pro vyshchu osvitu [On higher Education] : Zakon Ukrayiny vid 17.01.2002 r. № 2984-III. *(Ukr.)*
5. *Zykova V.* Marketingovye issledovanija "Analiz rynka fitnes uslug v Kieve i Ukraine" [Marketing research "Market Analysis of the fitness services in Kiev and Ukraine"] [Electronic resource]. Mode of access : http://fair-biz.com/articles/view_article/107*(Rus.)*
6. Metodychni rekomendatsiyi z rozroblennya skladovykh Haluzevykh standartiv vyshchoyi osvity (kompetentnisnyy pidkhid) [Guidelines on the development of the education standards components (competence approach)] / [uklad. : V. L. Hulo, K. M. Levkivs'kyy, L. O. Kotolovets', N. I. Tymoshenko, V. P. Pohrebnyak ta in.]. K. : Ministerstvo osvity i nauky Ukrayiny, Instytut innovatsiynykh tekhnolohiy i zmistu osvity, 2013. 92 s. *(Ukr.)*
7. Natsional'nyy klasyfikator Ukrayiny : Klasyfikator profesiy DK 003-10 [Ukraine National Classificator: Classificator of occupations DK 003-10]. K. : Derzhstandart Ukrayiny, 2010 vid 28.07.2010 № 327. *(Ukr.)*
8. Natsional'nyy klasyfikator Ukrayiny : klasyfikatsiya vydiv ekonomichnoyi diyal'nosti DK 009-10 [Ukraine National Classificator : Classification of Economic Activities DK 009-10]. K. : Derzhstandart Ukrayiny, 2010. *(Ukr.)*

9. *Paffenbarger R.* Zdorovyj obraz zhizni [Healthy way of life]/ R. Paffenbarger, Je. Ol'sen. – K. : Oli-mpijskaja literatura, 1999. – 319 s. *(Rus.)*

10. Pro zatverdzhennya Poryadku rozroblennya, zatverdzhennya ta vnesennya zmin do haluzevykh standartiv vyshchoyi osvity [On approval of the development, approval and changes in industry standards for higher education]: postanova Kabinetu Ministriv Ukr vid 05 veresnya 2012r. № 847. *(Ukr.)*

11. Pro perelik spetsial'nostey, za yakymy zdiysnyuyet'sya pidhotovka fakhivtsiv u vyshchykh navchal'nykh zakladakh za osvitn'o-kvalifikatsiynymy rivnyamy spetsialista i mahistra [The list of specialities, which are trained in higher education by educational specialist's degree and master's degree] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 27.08.2010 r. № 787 *(Ukr.)*

12. Pro zakhody shchodo priorytetnoho rozvytku osvity v Ukrayini [On Priority Measures for the Development of Education in Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrayiny vid 30 veresnya 2010 r. № 926*(Ukr.)*

13 Fitnes i rekreacija: opyt i perspektivy podgotovki specialistov [Fitness and recration : Experience and Prospects training of specialists] [Electronic version]. Mode of access: http: //chromosome2009.org/fitnes-i-rekreacija-opyt-i-perspektivy-podgotovki-specialistov/ *(Rus.)*

14. *Houli Je. T., Frenkis B. D.* Rukovodstvo instruktora ozdorovitel'nogo fitnesa [TV Guidelines for fitness instructor]. K. : Olimpijskaja literatura, 2004. 375 s. *(Rus.)*

Стаття надійшла до редколегії 23.01.2014